

ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΜΝΗΜΕΙΑ ΑΝΑΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

Εισαγωγικά

Κατά το έτος 1965 υπό της Έφορείας Αρχαιοτήτων ΙΕ' Περιφέρειας διενεργήθησαν ανασκαφαί εις Ἀμφίπολιν (βλ. Τὸ Ἔργον Α.Ε. 1965, σ.28-43), Τερπνὴν Νιγρίτης καὶ Ἀβδηρα. Συνεχίσθη πρὸς τούτοις ἡ ἐκθεσις τῶν ἀρχαιοτήτων εἰς τὸ Μουσεῖον Καβάλας, ἐγένοντο ἐργασίαι ἐκθέσεως εἰς τὸ νεόδμητον Μουσεῖον Φιλίππων, ἐργασίαι συντηρήσεως τοῦ μεσαιωνικοῦ ὑδραγωγείου Καβάλας καὶ ἐργασίαι ἀποκαταστάσεως τῆς πλακοστρώσεως τοῦ Forum Φιλίππων. Κατωτέρω δημοσιεύεται συνοπτικὴ ἐκθεσις περὶ τοῦ ὅλου ἔργου τῆς Έφορείας κατὰ τὸ ἔτος 1965.

1. ΑΝΑΣΚΑΦΙΚΑΙ ΕΡΕΥΝΑΙ

Α. ΑΒΔΗΡΑ

Συνεχίσθησαν καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο αἱ ἀνασκαφαί καὶ αἱ ἐρευναι τοῦ ἀρχαιολογικοῦ χώρου τῶν Ἀβδήρων, ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Ἐφόρου Ἀρχαιοτήτων Δημητρίου Λαζαρίδη καὶ μετὰ τὴν συμμετοχὴν τῶν Ἐπιμελητριῶν κ. Εὐγενίας Λεβεντοπούλου - Γιούρη καὶ δ. Χαΐδως Κουκούλη¹. Εἰς τὰς ἀνασκαφὰς προσέφερεν ἐπίσης τὰς ὑπηρεσίας τῆς ἡ τελειόφοιτος τῆς Πολυτεχνικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης δ. Ρ. Μπουρνιά, ἡ ὁποία καὶ ἐξεπώνησε τὰ δημοσιεύόμενα ἐνταῦθα σχέδια. Εἰς τὴν ἐποπτεῖαν τῶν συνεργειῶν ἐργατῶν καὶ εἰς διαφόρους ἐργασίας τῶν ἀνασκαφῶν πολλὰ ἐβοήθησαν οἱ φύλακες Ἀρχαιοτήτων Καβάλας Παν. Φλωριάς καὶ Βασ. Σταμάτης. Αἱ ἐργασίαι, διαρκέσαι ἀπὸ 1ης μέχρι 9ης Ὀκτωβρίου, ἀπασχόλησαν κατὰ μέσον ὅρον περὶ τοὺς 65 ἐργάτας ἡμερησίως, διενεργήθησαν δὲ εἰς διαφόρους τομεῖς τῆς ἀρχαίας πόλεως, κατὰ τὸ βόρειον καὶ ἀνατολικὸν τμήμα αὐτῆς μέχρι τῆς θαλάσσης. Κατωτέρω ἐκτίθενται ἐν συντομίᾳ αἱ κυριώτεραι ἐργασίαι καὶ τὰ ἀποτελέσματα αὐτῶν.

1. **Θέατρον.** Τὸ θέατρον τῶν Ἀβδήρων, γνωστὸν πρὸ πολλοῦ ἐκ τῶν ἐπιγραφικῶν μαρτυριῶν²,

1. Ἐκ τῶν Ἐπιμελητριῶν ἡ κ. Ε. Λεβεντοπούλου - Γιούρη εἶχε τὴν ἐποπτεῖαν τῶν δοκιμαστικῶν τομῶν καὶ ἡ δ. Χ. Κουκούλη τῶν ἐργασιῶν τοῦ θεάτρου.

2. Βλέπε ψήφισμα τῶν Ἀβδήρων πρὸς τιμὴν τοῦ Φίλωνος Πύθωνος Ἀκανθίου, δημοσιευθὲν ὑπὸ Ch. Avezou - Ch. Picard ἐν BCH 1913, σ. 123 - 124 . . . καλεῖσθαι δὲ αὐτὸν ἔως ἂν ζῇ καὶ εἰς προεδρίαν κατ' ἐνιαυτὸν, καὶ στεφανοῦσθαι ἐν τῷ θεάτρῳ ἐς δὲ Λιονυσίαν τῷ ἀγῶνι χρυσῷ στεφάνῳ . . . Ἀρχαὶ τοῦ 2ου π.Χ. αἰῶνος.

εἶχεν ἀναζητηθῇ ἀνεπιτυχῶς μέχρι τοῦδε κατὰ τὰς δοκιμαστικὰς ἐρεῦνας τῶν παρελθόντων ἐτῶν. Ἡ θέσις τούτου καθωρίσθη κατὰ τὸ ἔτος 1965 ὑπὸ τὰς κάτωθι συνθήκας.

Εἰς τὸ βορειότερον σημεῖον τῆς ἀρχαίας πόλεως, πιθανώτατα δὲ ἔξω τοῦ τείχους αὐτῆς, ὑπάρχει ἀκαλλιέργητος ἔκτασις, ἀνήκουσα εἰς τὸν ἰδιώτην Ἀναστάσιον Σταγόνην. Ἡ φυσικὴ διαμόρφωσις εἰς τὴν θέσιν ταύτην τῶν κλιτύων χθαμαλῶν ὑψωμάτων, ὀριζόντων τὴν πόλιν ἀπὸ Β., προσδίδει εἰς αὐτὰς τὴν μορφὴν κοίλου ἀρχαίου θεάτρου. Ὁ χώρος καλύπτεται ὑπὸ πυκνῆς ἀγρίας βλαστήσεως. Εἰς τὴν παρυφὴν τῆς κλιτύος καὶ ἐγγύτατα συγχρόνου φρέατος, εἶχε διενεργηθῇ πρὸ ἐτῶν ὑπὸ ἰδιώτου, ὡς μοι ἀνεκοινώθη, μικρὰ ἐκσκαφὴ πρὸς δημιουργίαν φρεατίου ἐπὶ τῷ σκοπῷ τῆς συγκεντρώσεως ὕδατος διὰ τὴν ἀρδευσιν παρακειμένου φυτωρίου. Κατὰ τὴν ἐκσκαφὴν τῆς θέσεως ταύτης ἀνευρέθη ὑπὸ τοῦ κτηνοτρόφου Δημητρίου Χατζοπούλου, διατηροῦντος ποιμνιοστάσιον εἰς ἀπόστασιν μικροτέραν τῶν 100 μ. ἐκ τοῦ χώρου τῆς ἐκσκαφῆς, πλάξ θασίου χονδροκόκκου μαρμάρου, ἀποτετιμμένη εἰς δύο συνανήκοντα τεμάχια, παρουσιάζουσα ἑλαφρῶς καμπύλην ἐπιφάνειαν³. Ὁ χώρος τῆς ἐκσκαφῆς καὶ ἡ πλάξ ὑπεδείχθησαν ὑπὸ τοῦ ὡς ἂν ἰδιώτου εἰς τὸν Νομάρχην Ξάνθης, κ. Δῶδον, καὶ τὸν τότε ἑκτακτον ἐπιστημονικὸν βοηθὸν Ξάνθης, φοιτητὴν τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, κ. Κ. Δημάδην, ἐδόθη δὲ καὶ ἡ πληροφορία ὅτι ὑπῆρχε καὶ ἄλλη πλάξ ἐντὸς τοῦ σκάμματος. Ἀπεφασίσθη τότε ὑπὸ τοῦ Νοάρχου Ξάνθης ἡ διενέργεια μικρᾶς σκαφικῆς ἐρεύνης, ἥτις καὶ ἐπραγματοποιήθη ἀπὸ 2 - 5 Ἰουνίου διὰ 4 ἐργατῶν, ἐργασθέντων ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν τοῦ κ. Δημάδη. Καὶ ἐπειδὴ, ὡς μοι ἀνεκοινώθη ὑπὸ τοῦ Νοάρχου, λόγῳ τῆς παρουσίας ἀφθόνου ὕδατος ἐντὸς τοῦ σκάμματος, δὲν ἦτο δυνατὴ ἡ ἐκβάθυνσις αὐτοῦ, ἐπεχειρήθη μικρὰ δοκιμαστικὴ τομὴ νοτίως τούτου, εἰς τὸ κατώτερον τμήμα τῆς κλιτύος. Διὰ τῆς τομῆς αὐτῆς ἀπεκαλύφθησαν πλίνθοι παρωλίθου καὶ λιθορριπῆ ἀκατεργάστων λίθων, ἀνήκουσαι εἰς τὴν ὑποδομὴν τοῦ ἀρχαίου θεάτρου.

Τὴν 1 Ὀκτωβρίου διὰ συνεργείου 47 ἐργατῶν,

3. Ἡ πλάξ αὕτη φυλάσσεται εἰς τὸν ἐξώστην τοῦ γραφείου τοῦ Νοάρχου Ξάνθης, ἐνθα καὶ τὴν εἶδον τὸν Αὐγουστον τοῦ 1965, ἀλλ' ὅμως δὲν εἶχον τὴν δυνατότητα νὰ τὴν φωτογραφίσω καὶ νὰ μετρήσω τὰς διαστάσεις τῆς. Ἡ ἐντύπωσίς μου εἶναι ὅτι τὸ μήκος αὐτῆς δὲν ὑπερβαίνει τὰ 0,70 μ. περίπου. Νομίζω, ὅτι ὀρθῶς ἐθεωρήθη αὕτη ὡς ἐρείσιν-τον θρόνου προεδρίας καὶ λόγῳ τῆς ἐργασίας τῆς καὶ λόγῳ τοῦ χώρου ἀνευρέσεώς της εἰς τὴν ὑποθετικὴν θέσιν τῆς περιφέρειας τῆς ὀρχήστρας.